

Ügyszám: NAIH/2019/944/ 3
Kapcsolódó: NAIH/2019/982/3

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

jelentése

a Pénzügyminisztérium (korábban: Nemzetgazdasági Minisztérium) közérdekű
adatigénylésekhez kapcsolódó költségtérítés-gyakorlatáról

Jelen jelentés alapjául szolgáló ügyben egy adatigénylő 2017. augusztus 1-jén az alábbi adatigényléssel fordult az NGM-hez:

„Szíveskedjen elektronikus másolatban megküldeni részemre 2015. május 20-a és 2017. július 31-e közötti időszakra vonatkozóan az NGM állami vezetőinek elszámolt és lezárt külföldi útjaival kapcsolatban az alábbi adatokat: Utazás sorszáma, Kiküldött neve, beosztása, Célország, Indulási dátum, Érkezési dátum, Napidíj (Ft), Repülőjegy költsége (Ft), Szállásköltség (Ft), Dologi költség (Ft), (helyi közlekedés, idegenforgalmi adó, internet), Biztosítási díj (Ft), Kormányváró költsége (Ft), Közbeszerzési díj (Ft), Az utazás költsége összesen (Ft).”

Az NGM 2017. augusztus 16-án arról tájékoztatta az adatigénylőt, hogy az adatigénylés teljesítése az NGM alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételével jár, ezért 33 033 Ft összegű költségtérítést állapított meg. Az NGM dologi kiadások után költségtérítést nem állapított meg, a költségmegállapítás szempontjait – kifejezett kérés ellenére – nem részletezte.

Az ügyben a Hatóság az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. § (3) bekezdésének a) pontja alapján vizsgálatot indított.

A Hatóság megkeresésére küldött válaszában Tállai András államtitkár arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy az adatigénylés teljesítésével összesen 17 munkaórán, 6 fő vett részt, közülük 4 fő vezetői, 2 fő pedig referensi munkakörben dolgozik. Az adatigénylő által kért adatok elektronikus formában állnak rendelkezésre, és vezetői áttekintés során megállapítást nyert, hogy azok más – költséghatékonyabb formában – nem állíthatók elő. A táblázatos formában 8 oldalas kiegészítő anonimizált adatot nem tartalmazó válaszyaggal kapcsolatban meghatározott költségtérítés kizárólag bér- és járulék költségeket tartalmaz, dologi költségelem nem került megállapításra.

A Hatósághoz ezt követően érkezett egy másik beadvány is, melyben a NGM által az NGM/20833/2017. számon iktatott közérdekű adatigénylés ügyében megállapított költségtérítés összegének felülvizsgálata kapcsán kérte az adatigénylő a Hatóságtól eljárás megindítását.

Az adatigénylő 2017. június 15-én fordult az NGM-hez, amely során az alábbi adatokat kérte megküldeni a 2013-2016. évek közötti időszak tekintetében:

1. *„Mennyi volt országosan a munkaidővel, pihenőidővel kapcsolatos azon esetek száma, amikor a munkaügyi ellenőrző hatóság részéről valamilyen intézkedésre került sor?”*

2. *A munkaidővel, pihenőidővel kapcsolatos szabálytalanságokon belül mennyi volt azon esetek száma, amikor kifejezetten a munkaidő nyilvántartással kapcsolatosan került sor valamilyen intézkedésre a hatóság által (országosan)?*
3. *Mennyi volt országosan azon perek száma, amelyek részben vagy egészben a munkaidő nyilvántartásokkal kapcsolatos hatóság által alkalmazott jogkövetkezményekhez kapcsolódtak?*
4. *Ezen részben vagy egészben munkaidő nyilvántartásokkal kapcsolatos perek közül hány esetben hozott a Kúria döntést?”*

Az NGM az adatigénylő által 2017. június 29-én küldött érdeklődő e-mailt követően 2017. június 30-án arról tájékoztatták őt, hogy a közérdekű adatigénylés teljesítésével összefüggésben az NGM 36.510 forint költségtérítést állapított meg, mivel annak teljesítése az alaptevékenység ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételeivel jár. A megállapított költségtérítés a munkaerő-ráfordítással kapcsolatos költségeket tartalmazza, dologi költség nem került megállapításra. Az adatigénylő megfizette ugyan a megállapított költségtérítést, de ezt követően sem kapott részletes választ, az adatigénylését nem megfelelően teljesítették, ezért 2017. július 21-én kérte, hogy pontosítsák az adatigénylésre adott választ, amellyel kapcsolatban az NGM 2017. augusztus 4-én ismételtelen arról tájékoztatta az adatigénylőt, hogy költségtérítés került megállapításra.

A Hatóság megkeresésére küldött válaszában az NGM ebben az ügyben arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a 2017. június 15-ei adatigénylés teljesítésében összesen 19 munkaórában, 8 fő vett részt, közülük 5 fő vezetői, 3 fő pedig referensi munkakörben dolgozik. Az adatigénylő által kért adatok elektronikusan nem az általa kért formában állnak rendelkezésre, és vezetői áttekintés során megállapították, hogy azok más – költséghatékonyabb formában – nem állíthatók elő.

A 2017. július 21-ei adatigénylés teljesítésében újabb adatok leválogatását és rendszerezését, valamint a kapcsolódó hatósági adat-nyilvántartás vezetésének módszertanával összefüggésben információkat igénylő adatkérés teljesítésében pedig összesen 8 munkaórában 6 fő vett részt, közülük 5 fő vezetői, 1 fő pedig referensi munkakörben dolgozik. Az adatigénylő által kért adatok elektronikusan nem az általa kért formában állnak rendelkezésre, és vezetői áttekintés során megállapították, hogy azok más – költséghatékonyabb formában – nem állíthatók elő.

Az NGM válaszleveleiben foglaltakat a Hatóság nem tartotta elfogadhatónak.

Tekintettel arra, hogy 2018 májusában az NGM jogutódja Pénzügyminisztérium lett, így a Hatóság a továbbiakban vele szemben folytatta le az eljárást.

1. A Hatóság hangsúlyozta, hogy a közfeladatot ellátó szervek a közérdekű adatigénylések teljesítésekor nem szolgáltatást nyújtanak, hanem az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogból eredő kötelezettségeiket teljesítik. Ez azt jelenti, hogy – alapesetben – a normál napi működés keretében, ingyenesen kell az igényelt adatokat az állampolgárok rendelkezésére bocsátani.

Az Infotv. 29. § (5) bekezdés alapján a költségtérítés mértékének meghatározása során az alábbi költségelemek vehetők figyelembe:

a) az igényelt adatokat tartalmazó adathordozó költsége,

b) az igényelt adatokat tartalmazó adathordozó az igénylő részére történő kézbesítésének költsége, valamint

c) ha az adatigénylés teljesítése a közfeladatot ellátó szerv alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételével jár, az adatigénylés teljesítésével összefüggő munkaerő-ráfordítás költsége.

Az Infotv. 29. § (5) bekezdés c) pontja alapján, ha az adatigénylés teljesítése a közfeladatot ellátó szerv alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételével jár, az adatigénylés teljesítésével összefüggő munkaerő-ráfordítás költsége figyelembe vehető a költségtérítés mértékének meghatározása során.

Vagyis a munkaerő-ráfordításért abban az esetben lehetne költségtérítést felszámolni, ha a közfeladatot ellátó szerv:

- alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás,
- aránytalan mértékű igénybevételével jár, továbbá
- a szükséges munkaerő-ráfordítás időtartama meghaladja a 4 munkaórát.

A fentiek értelmében tehát nem attól minősül aránytalanak a munkaerőráfordítás időtartama, ha az meghaladja a 4 munkaórát. Az említett három feltételnek együttesen kell teljesülnie.

A Pénzügyminisztérium esetében az adatigénylés összeállítása nem minősül aránytalan mértékű igénybevételnek a költségtérítés mértékének meghatározása során. Az adatigénylés teljesítése természetesen bizonyos mértékű munkaerő-ráfordítást szükségképpen igényel, ez a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alapjog intézményi biztosításának velejárója. A közfeladatot ellátó szervezeteknek azonban készen kell állniuk arra, hogy bármely tevékenységüket illetően érkezhessen hozzájuk közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok megismerésére vonatkozó igény.

2. Lényeges garanciális szabály, hogy a költségtérítés mértékéről az adatigénylőt – akár annak előzetes, akár utólagos megfizetésére kerül sor – a hatályos szabályokkal egyezően előre tájékoztatni kell. E tájékoztatás ismeretében a törvény szerint az adatigénylő választása szerint fenntarthatja igénylését vagy attól eltekinthet, emellett nyilvánvalóan új - módosított - tartalmú adatigénylést is benyújthat. Abban az esetben, ha a költségekről való tájékoztatást követően a törvényben meghatározott határidőn belül az adatigénylő nem nyilatkozik, az adatkezelő az igény teljesítésére nem köteles, az adatigénylő határidőn túli, az adatigénylés fenntartására vonatkozó nyilatkozatát új adatigénylésnek kell tekinteni. A Hatóság ezen túlmenően fontosnak tartja leszögezni, az információszabadság mint alapjog érvényesüléséhez szükséges az is, hogy az adatigénylés teljesítéséért megállapított költségtérítésről szóló tájékoztatás kellően részletes legyen, abban a közfeladatot ellátó szervezet kötelesek feltüntetni minden olyan indokot, illetőleg költségelemet, amelyek a megállapított összeg megalapozottságát támasztják alá. A megfelelő tájékoztatás ugyanis nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az igénylő valóban tisztában legyen, és megértse azt, hogy miért, milyen költségtérítést kell megfizetnie ahhoz, hogy a megismerni kívánt adatok birtokába jusson. A tájékoztatás alapján továbbá képes lesz a megfelelő döntést meghozni az esetlegesen igénybe vehető jogorvoslati lehetőséggel kapcsolatban.

A költségtérítést tehát úgy kell elkészíteni (kalkulálni, az egyes költségelemekre lebontani és összegezni), hogy az egy esetleges bírósági eljárás során is alkalmas legyen annak megállapítására, hogy az valós és megalapozott.

3. A Hatóság a vizsgálatok eredményeképpen megállapította, hogy az NGM jelenlegi gyakorlatával megsérti az adatigénylők közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogát, amikor jelentős mértékű költségtérítés megfizetésétől tette függővé az adatigénylések teljesítését, ezzel jelentősen késleltetve az adatok igénylők általi megismerését.

A Hatóság a fentiek alapján az Infotv. 56. § (1) bekezdésére tekintettel több alkalommal, valamint több eljárás során is felszólította a közfeladatot ellátó szervet arra, hogy leveleinek kézhezvételét követően *15 napon belül* vizsgálja felül a korábban kalkulált költségtérítést a Hatóság állásfoglalásainak megfelelően, és – amennyiben módjában áll, úgy költségmentesen, egyéb esetben pedig mérsékelve a költségtérítés összegét – bocsássa az adatigénylők részére a megismerni kívánt adatokat.

Az Infotv. 56. § (2) bekezdése értelmében a Pénzügyminisztériumnak haladéktalanul meg kellett volna tennie a szükséges intézkedéseket, és a megtett intézkedéseiről 30 napon belül írásban tájékoztatnia kellett volna a Hatóságot.

A Hatóság nem tartotta elfogadhatónak a Pénzügyminisztérium válaszait, és a fentiekre, valamint a konszenzus hiányára tekintettel az ügyben az Infotv. 59. §-ának (1) bekezdése alapján az Infotv. 59. § (3) bekezdése szerinti nyilvános jelentést bocsát ki, és azt a Hatóság honlapján elérhetővé tesz. Az Infotv. 59. § (5) bekezdése értelmében a Hatóság jelentése bíróság vagy más hatóság előtt nem támadható meg.

Bízom benne, hogy a fenti jelentés alkalmas lesz az információszabadság, és az ahhoz fűződő joggal összefüggő jogsérelem orvoslására, a közvélemény figyelmének felhívására, és a jövőbeni hasonló jogsértések elkerülésére.

Budapest, 2019. október „ 07.”

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
egyetemi tanár